

Fråsegn - Justert søknad for nye kraftverk i Røldal-Suldalsvassdraget

Sak 202320330-221

Til: Noregs vassdrags- og energidirektorat, NVE

Frå: Tomas Seim

Dato: 20.09.2026

Høyringsfrist: 20.09.2026

Viser til brev datert 17.06.2026.

I min jobb som miljørådgjevar i ei rekke infrastrukturprosjekt ser eg dessverre mange tilfelle der NVE gir alt for svake miljøvilkår i vedtaka sine, både i konsesjonar og detaljplanar. Dette fører igjen til at det er ei rekkje prosjekt rundt om i landet i dag – både ferdig utbygde og pågåande – der den negative påverknaden for miljø og samfunn er mykje større enn han hadde trengt å vere. Ved å setje detaljerte og ambisiøse krav, kombinert med god oppfølging, kunne NVE ha bidrege til å redusere miljøverknadene betydeleg, i tråd med den miljøkunnskapen vi har i 2026. Eg håpar no at NVE høyrer på lokalbefolkninga og deira innspel, samt ser belastninga av ny utbygging i samanheng med nasjonale miljømål og miljøpåverknad frå eksisterande utbygging når dei behandlar søknaden om nye kraftverk i Røldal-Suldalsvassdraget.

På grunn av min tilknytning til Røldal har eg sett nærmare på miljøkonsekvensane spesielt for dette området. Eg uttalar meg ikkje om utbygginga i austre del, sjølv om det også her heilt tydeleg er miljøkonsekvensar som må belysast betre. For Røldal sin del er det, uavhengig av øvrige elementer, alt for mange ubesvarte spørsmål i søknaden til Lyse til at det er forsvarleg å gi konsesjon til prosjektet.

Under har eg lista opp ei rekkje moment som må utgreiast betre før NVE kan vurdere konsesjon:

- Konsekvensane av kombinasjonen mellom deponering av sprengstein i Røldalsvatnet og auka gjennomstrøyming tett inntil same deponi, er ikkje kartlagt godt nok. Korleis vil avrenning og sedimentering på botnen bli påverka når store vassvolum skal pumpast gjennom området på kort tid? Auka gjennomstrøyming i djupna, kombinert med det større deponivolumet i den reviderte søknaden, kan føre til oppvirvling av sediment og partiklar frå deponiet, både under og etter anleggsfasen. Dette er ikkje synleggjort godt nok i søknaden, og konsekvensutgreiinga for vassmiljø bør oppdaterast slik at ho tek høgd for denne problemstillinga. Dette kan i verste fall ha øydeleggjande effekt for livet i Røldalsvatnet, særleg i nordenden, der vatnet er mest brukt.
- Slukeevna til Røldal 2 er auka frå 50 til 70 m³/s (+40 %) i turbindrift, og pumpekapasiteten frå 40–46 til 50–60 m³/s (+25–30 %), samanlikna med den opphavleg konsesjonssøkte løysinga. Ei så vesentleg kapasitetsauke mellom Røldalsvatnet og Votna krev i seg sjølv ei oppdatert konsekvensutgreiing for vassmiljø – ikkje berre ei kort vurdering av at «spreiingsrisikoen ikkje er vesentleg endra».
- Kva konsekvensar vil deponiet få for drikkevassforsyninga i bygda? Deponi Fjetland ligg rett utanfor hensynssone 2 til Røldal vassverk, og risikoen for at drikkevassforsyninga til bygda blir negativt påverka, er høgst reell. Søknaden erkjenner sjølv at det må gjennomførast vidare undersøkingar av grunnvass-straumen mellom deponiet/Røldalsvatnet og vassverkets brønner, samt ei risikovurdering. Denne undersøkinga bør liggje til grunn før konsesjon vert gitt, ikkje overlatast til seinare detaljplanlegging.
- Søknadene nemner ikkje risikoen for å støyte på bergartar med syredanningspotensial. Dette er ein kjent problematikk i naboprojektet Røldalstunnelen. Dersom ein treff syredannande berg, vil det vere i strid med forureiningslova å deponere massane i Røldalsvatnet, og prosjektet vil ikkje få tillatelse til deponering. NVE bør difor krevje ein geokjemisk analyse av representative

bergprøvar før det kan gjevast konsesjon til å deponere massar i Røldalsvatnet. Søknaden bør også tydeleg beskrive korleis massane skal handterast dersom det viser seg at dei ikkje kan deponerast i vatnet. Vil endå større landområde i bygda bli råka? Eller må massane transporterast gjennom bygda?

- Deponi Fjetland er ikkje visualisert godt nok til å gi eit inntrykk av korleis landskapet vil sjå ut, både undervegs og etter anleggsperioden. Ut frå bilete frå utbygginga på 1960-talet, samt erfaring frå liknande prosjekt i dag, veit vi at ei slik fylling vil bli svært dominerande i landskapsbiletet. Dersom NVE gir konsesjon, må det også setjast tydelege og strenge føringar for korleis deponiet skal utformast og revegeterast, og for at det skal kome lokalbefolkninga til gode etterpå. I tillegg går det fram av søknaden til Lyse at det er usikkert om turstien forbi deponiområdet og skiløypene i området kan bli nytta i anleggsperioden. Det er svært viktig at NVE set tydelege krav til avbøtande tiltak, slik at desse ferdselsårene ikkje blir stengde for befolkninga.
- Det er kjent at Statnett har planar om å auka nettkapasitet mellom Røldal og Nesflaten med ei ny 420 kV-linje, og utvide transformatorstasjonen i Røldal. Dette representerer store inngrep i tillegg til sjølve RSK-utbygginga, og bør omtalast som ein del av heilskapen i søknaden, slik at folk blir informerte om den totale belastninga utbygginga vil føre til. Eit sentralt spørsmål er kvar ein eventuell ny Statnett-transformatorstasjon i Røldal skal liggje. Lyse sin søknad nemner sjølv deponi Fjetland som ein mogleg plassering for Statnett sin trafostasjon. Dersom dette er ein reell moglegheit, må det opplysast tydeleg om det no, slik at lokalsamfunnet ikkje blir ført bak lyset. Dette kan elles slå svært negativt ut for tilliten til både Lyse og NVE.
- Det er ikkje gjort klimagassberekningar for prosjektet som heilskap, berre for arealbruksendringane. NVEs eigen rettleiar (kap. 5.13) krev at utgreiinga skal omfatte totale utslepp (tonn CO₂-ekvivalentar), samt ein livssyklusanalyse (LCA) av materialbruk og anleggsarbeid. Arealbruksutsleppa som er oppgitt, utgjer truleg berre ein liten brøkdel av dei samla klimagassutsleppa frå tunneldriving, masseforflytting og materialbruk til nye konstruksjonar. Søknaden bør oppdaterast med fullstendige klimagassberekningar i tråd med M-1941 og NVEs krav. Etter mi erfaring vil dette etter all sannsynlighet føre til at prosjektet får ein høgare konsekvensgrad for klimagassutslepp, og konsekvensutgreiinga bør difor oppdaterast.
- Riggområde og mellombelse arealbeslag er vist på kartmateriale, men den endelege utstrekninga er ikkje fastsett i søknaden – dette skal først avklarast i detaljplanen, etter at konsesjon er gitt. Erfaringsmessig blir slike areal nesten alltid meir omfattande enn det som først blir lagt til grunn. Søknaden/konsesjonsvilkåra bør difor setje ei øvre ramme for omfang og plassering av riggområde og mellombelse arealbeslag, ikkje overlate dette fritt til detaljplanfasen. I tillegg må NVE stille strenge vilkår til avbøtande tiltak knytt til både permanente og mellombelse arealbeslag.
- Dagens vurdering av frostrøyk byggjer utelukkande på historiske data (1957–2022), utan nokon klimaframskriving. Det er difor usikkert korleis frostrøykrisikoen vil utvikle seg gjennom konsesjonsperioden når klimaet endrar seg. Endra nedbørs- og temperaturmønster kan endre vasstemperaturdynamikken i magasina. Dette bør utgreiast særskilt, i staden for å leggje dagens gjennomsnittsbilete til grunn for heile konsesjonsperioden.
- NVE må krevje ei uavhengig tredjepartsvurdering av avbøtande tiltak knytt til minstevassføring og magasinrestriksjonar i alle elvar og vatn som er omfatta av søknaden. Alle framlegg til minstevassføring og magasinrestriksjonar frå fagrapportane er avviste av Lyse, grunngjeve med kostnad.

Alt dette er moment som ikkje nødvendigvis kan løysast gjennom ein detaljplan, og kvart av desse punkta må vurderast nærare før konsesjon kan gjevast. På bakgrunn av dette meiner eg at det er uansvarleg og for risikofylt å gi konsesjon på grunnlag av søknaden frå Lyse.

For Røldal sin del vil NVE, ved å gi godkjenning til søknaden, setje mykje av livsgrunnlaget i bygda på spel – både når det gjeld drikkevatn, livet i Røldalsvatnet og eit anna viktig livsgrunnlag, nemleg naturen og turismen. Alt for sjeldan blir føre-var-prinsippet lagt til grunn i denne typen prosjekt, og dette er ei god moglegheit til å byrje med nettopp det.

For min eigen del er eit prosjekt av denne storleiken, med potensielle konsekvensar for naturen og livskvaliteten i bygda på lang sikt, heilt avgjerande for om eg ønskjer å flytte tilbake til heimbygda. Ein realisering av planane slik dei føreligg no, samstundes som dagens vilkår ikkje blir betydeleg forbetra, vil øydeleggje eit ynskje om å flytte tilbake. Røldal som eit samfunn er avhengig av at folk ynskjer å bu der, og dersom NVE går inn for denne utbygginga kan det påvirke buviljen i bygda og øydeleggje for den langsiktige befolkningsutviklinga i bygda.

Med venleg helsing,

Tomas Seim

Haakon Tveters Vei, 0686 Oslo

E-post: seim_tomas@hotmail.com

Telefon: +47 90716269